

ВИХОВАТЕЛЬ ЯК УЧАСНИК КОМАНДИ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДИТИНИ З ООП

Ангеліна Ємельяненко

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
(спеціальність 012 Дошкільна освіта),
Маріупольський державний університет,
E-mail: emelyanenko.ang@gmail.com

Науковий керівник:

Логозинська О. Л.

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти,
Маріупольський державний університет

«Важке дитинство ніколи не закінчується»

Є. Урбан

Починаючи з 2014 року міграційні процеси в Україні зазнали змін. Після 2022 року територія воєнних дій розширилася, через що кількість біженців збільшилася у чотири рази та нараховує понад шести мільйонів осіб. Половиною внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) є діти. У них спостерігаються зміни психосоціального та емоційного стану. Допомогти побороти у дітей травмуючий досвід можна шляхом педагогічного супроводу [1].

Вирішенням проблеми педагогічного супроводу дітей із травмою війни займалися І. Луценко, А. Богущ, С. Поворознюк, О. Рейпольська, Л. Калмикова, В. Кузьменко, М. Незамай та інші. У працях М. Бітянова, С. Духновського, О. Казакова, В. Кобильченко, Н. Синягіної розкрито поняття «супроводу». Науковці А. Колупаєва та К. Щербакова наголошують на необхідності підготовки педагогічних кадрів до супроводу дітей дошкільного віку.

У «Методичних рекомендаціях щодо здійснення освітньої діяльності з питань дошкільної освіти на період дії правового режиму воєнного стану» окреслені рекомендації для педагогів закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО) щодо застосування індивідуально дібраного комплексу технологій психолого-педагогічного супроводу. Визначена потреба «організувати педагогічний

супровід дітей дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та їхніх батьків...» [2, с. 9]. Проте на сьогоднішній день науковці не дійшли спільної думки щодо трактування поняття «супроводу».

У своїй праці В. Кобильченко розглядає психолого-педагогічний супровід як «інтегративну технологію, яка містить у собі два ключові компоненти: педагогічну підтримку дитини на певному етапі її розвитку та психологічну допомогу їй і її найближчому оточенню (дорослим суб'єктам супроводу) у подоланні особистісних і міжособистісних проблем і труднощів, які виникають» [3, с. 83].

На мою думку, останнє тлумачення більш повно відображає мету та процес супроводу, то ж педагогічний супровід – це технологія виховної роботи педагога з дитиною, враховуючи її індивідуальні потреби на певному етапі розвитку, та підтримка найближчого оточення (дорослих суб'єктів супроводу). Варто зазначити, що педагогічна допомога відбувається відповідно до положень Базового компонента дошкільної освіти.

Педагогічний супровід – це складна система, де велика діяльнісна роль віддається вихователю, який покращує свій професійний рівень, проводить корекційно-розвивальну роботу з дитиною та підтримує батьків.

Так, К. Щербакова зазначає, що для реалізації вищезазначених форм роботи важливе забезпечення якісної підготовки педагогічних кадрів. Індивідуальний підхід передбачає сформованість діагностичних умінь у вихователя, які дозволять виявити наслідки травматичних подій: почуття незахищеності, страх, гнів, агресію, сором, відчуженість від оточення, сум. На основі взаємної симпатії важливе налагодження довірливих стосунків, бажань і прагнень обмінюватися думками, обговорювати проблеми, потреби і інтереси [1; 4].

До завдань вихователя під час педагогічного супроводу дитини ВПО слід віднести:

– комплексне оцінювання розвитку дитини, участь вихователя у складанні індивідуальної програми розвитку, її апробації, систематизації та модифікації;

– організація освітнього процесу та середовища з урахуванням індивідуальних потреб дитини;

– покращення дитячих стосунків у колективі, допомога дитині ВПО адаптуватися до нової культури, але одночасно зберегти власну етнічність;

– підтримка емоційного та фізичного здоров'я вихованця;

– сприяння розвитку потенціалу дошкільника, якостей, що позитивно вплинуть на боротьбу з травмуючим досвідом;

– тісна взаємодія з найближчими дорослими та іншими фахівцями.

Адаптація дитини ВПО у групі залежить від стилю спілкування та поведінки вихователя, який є взірцем для вихованців, доречно буде проводити ранкові зустрічі та розваги. Корекційно-розвивальна робота відображається у різних видах діяльності відповідно до цілей та завдань індивідуального підходу, тому розглянемо декілька із них.

Велику роль грає занурення дитини у нове середовище, дієвими засоби є сюжетно-рольова гра чи театр, які об'єднують дитячий колектив. Гра-драматизація активізує уяву, виявляє травмуючі події у минулому дитини, вивільняє негативні емоції та допомагає побороти страхи.

Спортивні змагання та інші фізичні активності, особливо стрибки, сприяють зняттю напруження у тілі, що є наслідком перенесення стресової ситуації. Етнічні та мистецькі види діяльності, наприклад, писанкарство, ознайомить дитину з культурними особливостями регіону, в якому вона тепер живе. Арт-терапевтичні технології дозволять вихованцю примиритися з несприятливою ситуацією зміни місцезнаходження, побути в контакті зі своїми емоціями та бажаннями [5].

Партнерська взаємодія педагога з іншими дорослими допоможе дитині краще адаптуватися у незнайомому просторі та прийняти правила існування в ньому. Перша важлива задача роботи з батьками – це допомогти їм усвідомити, що вони одна сім'я, позитивна впевненість важлива для дитини, бо її усвідомлення «Я» залежить від емоційного оцінювання найближчих дорослих, тобто її батьків. Друга задача – у донесенні до батьків, що рано чи пізно їх

дитина буде жити самотійно, не дивлячись на перенесений травмуючий досвід, вона повинна бути максимально адаптованою до нових подій та змін у майбутньому. Важливо встановити довірливий контакт з батьками, показати їм перспективи необхідності педагогічного супроводу, що це піде на благо їх дитині.

Отже, є необхідним подальше вивчення особливостей розвитку дітей з родин ВПО, впровадження та реалізації індивідуального підходу до них. Супровід складна система, що потребує професійної підготовки вихователів. Необхідна тісна взаємодія педагогів, найближчих дорослих і фахівців для ефективного виховання дітей. Педагогічний супровід має циклічний характер і передбачає визначення індивідуальних подальших перспектив освітньої роботи з кожною дитиною, що потребує педагогічної допомоги.

Список використаних джерел:

1. Незамай М. І. Адаптація та психолого-педагогічний супровід дітей дошкільного віку з внутрішньо переміщених родин. *Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2019. Вип. 69. С. 141–142. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/27995/Nezamay.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 11.04.2023)
2. Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні : Лист Міністерства освіти і науки України від 02.04.2022 р. № 1/3845-22. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-rekomendaciyi-dlya-pracivnikiv-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-na-period-diyi-voyennogo-stanu-v-ukrayini> (дата звернення 12.04.2023)
3. Кобильченко В. В. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими потребами в освітньому просторі. *Діти з особливими потребами в освітньому просторі* : збірник матеріалів V Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології (м. Чернігів 10–11 жовтня 2019 р.) / відпов. за випуск Симоненко О. І. Київ. 2019. С. 81–84. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718636/1/Кобильченко%20КОНГРЕС.pdf> (дата звернення 11.04.2023)
4. Щербакова К. Й. Професійна готовність вихователя до забезпечення психолого-педагогічного супроводу розвитку діти з особливими освітніми потребами. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки*. 2021. № 1. С. 143. URL: <http://lib.ndu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2061/1/19.pdf> (дата звернення 12.04.2023)
5. Психолого-педагогічний супровід виховання і розвитку дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і внутрішньо переміщених осіб: концепція, методика, технології : навч.-метод. посіб. / І. О. Луценко та ін. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. С. 26–27. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/24604/Psykholoho-Pedahohichnyi%20Suprovid.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 12.04.2023).